

Handlingsplan för landsbygdsutveckling 2013-2018

Innehåll

1. Syfte	4
2. Beskrivning av landsbygden	5
Landsbygden och staden	5
Befolkning	5
Fysisk planering	5
Bostäder	6
Arbete	7
Förskola och skola	8
Äldreomsorg	9
Övrig kommunal service	10
Kommunal infrastruktur	11
Kommunikationer	12
Besöksnäring	14
Demokrati och integration	15
3. Förslag till åtgärder	16
Landsbygden och staden	16
Befolkning	16
Fysisk planering	16
Bostäder	17
Arbete	18
Kommunal service	18
Kommunal infrastruktur	19
Kommunikationer	20
Besöksnäring	21
Demokrati och integration	21
4. Genomförande	22
5. Uppföljning och revidering	22
Bilagor	
Bilaga 1. Korta fakta om tätorter, småorter, kyrkbyar och utvecklingsbara områden	
Bilaga 2: Beskrivning av landsbygdens tätorter, småorter, kyrkbyar och utvecklingsbara områden	
Bilaga 3: Befolkningsfördelning	

1. Syfte

Kommunens vision är ”Lidköping – en välkomnande och hållbar kommun”. Det innebär att inte bara staden utan även hela landsbygden ska vara välkomnande för alla och hållbar miljömässigt, socialt och långsiktigt ekonomiskt.

Utgångspunkt för arbetet är ett beslut i kommunstyrelsen KS 2011/102 att bifalla en motion om att ta fram en landsbygdsutvecklingsstrategi för Lidköpings kommun.

Syftet med ”Handlingsplan för landsbygdsutveckling” är att ta fram underlag och förslag på åtgärder för att nå målen i kommunfullmäktiges styrkorts fokusområde ”Utveckling” och strategin ”Lokal utveckling i ett globalt perspektiv”. Inom detta område ryms landsbygdsutveckling.

Några av framgångsfaktorerna som särskilt berör landsbygden är:

- Varierat boende i attraktiva miljöer
- God miljö
- Möjlighet till en hållbar livsstil
- Ett varierat och hållbart näringsliv
- Attraktivt utbildningsutbud
- Attraktivt fritidsutbud
- Nöjda medborgare

Handlingsplanen är ett underlag för kommunens långsiktiga arbete med landsbygdsutveckling. Handlingsplanen är också ett underlag till arbetet med kommunens översiktplan. Handlingsplanens genomförande förutsätter ett lokalt engagemang från olika aktörer delaktiga i landsbygdens utveckling.

2. Beskrivning av landsbygden

Beskrivning av landsbygden är en nulägesanalys över landsbygden i Lidköpings kommun. I nulägesbeskrivningen ingår även förvaltningarnas planer inför den närmaste framtiden. Nulägesbeskrivningen har kompletterats med inspel hämtade från omvärlden, från rapporter från olika myndigheter, andra kommuners landsbygdsprogram och olika pågående projekt.

Landsbygden och staden

Staden och landsbygden är beroende av varandra. Om den ena växer och utvecklas är det positivt för den andra.

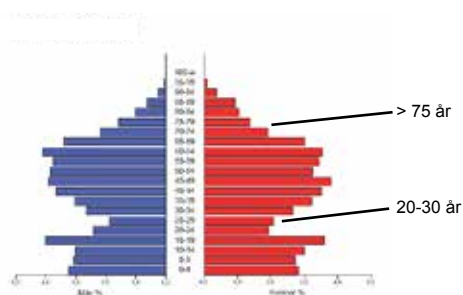
Landsbygden fyller många funktioner i vårt samhälle. Landsbygden producerar livsmedel, energi, vatten och byggnadsmaterial. Genom att landsbygden kan ta emot restprodukter som inte innehåller skadliga ämnen, kan dessa återgå i kretsloppet. Landsbygden är en bostadsort som ger utrymme för en större befolkning i kommunen. Landsbygdens utvecklingsbara orter ger också möjligheter till lokalisering av företag och infrastruktur och med goda kommunikationer är den platsen där staden kan expandera.

Landsbygden är också en viktig plats för rekreation och besöksnäring. Väneren och den långa Vänerstranden är attraktiva för friluftslivet. Skogen fungerar som en koldioxidfälla och som vindskydd i utsatta lägen vilket bidrar till lägre energiförbrukning. Landsbygden är bärare av biologisk mångfald och har en viktig pedagogisk betydelse som kontaktyta mot vår kulturhistoria.

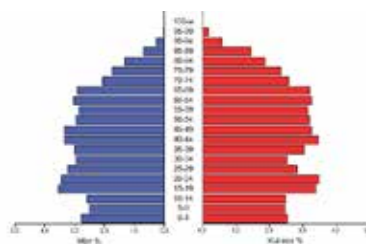
I Lidköpings kommun ligger den största delen av landsbygden inom 15-25 min restid från stadens centrum. Med så korta avstånd och med bra kommunikationer kan landsbygden ses om delar av en helhet, som "stadsdelar" i en stad. Både landsbygd och stad skulle vinna på att gränsen dem emellan suddas ut.

Befolkning

Det bor 12134 personer på landsbygden i Lidköpings kommun. Befolkningspyramiden för landsbygden visar att 25 % är barn mellan 0-19 år och 48 % är vuxna i åldern 30-65 år. Två åldersklasser är underrepresenterade, unga i åldern 20-30 år och äldre över 75 år.

Jämför man landsbygdens och stadens befolkning har staden en stabilare befolkningsutveckling. Den minskning som sker i åldern 20-30 år på landsbygden syns inte lika tydligt och åldersgruppen över 75 år är bättre representerad i staden.

Fysisk planering

Landsbygden i Lidköpings kommun består av tätorter, småorter, kyrkbyar och ren landsbygd. Många av orterna har pekats ut som utvecklingsbara för fortsatt bostadsbebyggelse i den övergripande samhällsplaneringen. Nuvarande översiktsplan gäller som fördjupad översiktsplan för följande orter på landsbygden: Vinninga, Järpås, Örslösa, Otterstad, Spiken och Mellby. För Mellby krävs dock en revidering av planen. Program och detaljplaner finns för Tolsjö och Marbogården m.fl.

I Lidköpings kommun med sin långa Vänerkust finns möjlighet att peka ut LIS-områden d.v.s. områden för utveckling i strandnära lägen. Detta kommer att göras i samband med arbetet med ny kommunal översiktsplan. När detta är klart öppnas nya utvecklingsmöjligheter både för boende och för företagande.

Revidering av översiktsplan för hela Lidköpings kommun är planerad till 2012-2014. I den ingår översiktsplanering för LIS-områden, tysta områden, försvarets bullerstörda områden, vattenplanering och småorternas möjligheter till flexibilitet i boende och verksamheter samt även se på möjligheten med bostäder anpassade för äldre i hela kommunen. Fördjupade översiktsplaner är planerade för Kålland/Kållandsö, Tun/Såtenäs och Filsbäck/Kållby. Övriga orter har hittills inte haft den utveckling att fördjupade planer eller detaljplaner har krävts.

Definitionen av tätorter och småorter:

- Tätort = tättbebyggt område med minst 200 invånare där avståndet mellan husen är mindre än 200 meter samt där andelen fritidsfastigheter understiger 50 procent
- Småort = samlad bebyggelse med 50-199 invånare, där det är högst 150 meter mellan husen. En småort kan dock ha mer än 200 invånare om andelen fritidsbostäder överstiger 50 %.

Befolkningsräkning är gjord 2011 för tätorterna och de större småorterna och 2005 för övriga orter. Tätorterna och vissa av småorterna är i mer eller mindre grad lokala centrum med satsning på infrastruktur och där olika verksamheter har samlats.

Tätorter	Antal invånare	Restid med bil till Lidköping
Filsbäck	619	9 min
Järpås	794	19 min
Saleby	237	21 min
Tun	182*	28 min
Vinninga	1007	13 min
Örslösa	299	12 min

* Tun har 2011 hamnat under gränsen för tätort.

Småorter	Antal invånare	Restid med bil till Lidköping
Gillstad	162	17 min
Hasslösa	53	14 min
Granvik, Hörviken	93	33 min
Kvarnbacken, Botten	58	17 min
Lindärva, Östermalm	51	11 min
Lovene	126	13 min
Marbogården	81	21 min
Mellby	105	14 min
Norra Härene	140	11 min
Otterstad	168	25 min
Spiken-Torp	84	33 min
Sätenäs	137	34 min
Tolsjö	126	13 min
Tranum	88	23 min

Flera av småorterna ligger så nära andra tätorter och småorter att de kan ses som en enhet.

- Hasslösa, Lindärva, Östermalm och Vinninga har 1111 invånare.
- Källandsö med alla småorter har 950 invånare.
- Gillstad, Mellby, Lovene har 453 invånare
- Såtenäs och Tun har 319 invånare.

Bostäder

Enligt rapporten "Skaraborg och attraktivitet" är ett brett utbud av lämpliga bostäder viktigt för att göra ett område attraktivt. Det är framförallt de delar av kommunen som har ett varierat landskap som är attraktiva. Tillgång till naturområden, närhet till Väneren, närhet till staden eller ett lokalt centrum med skola och äldreomsorg eller närhet till bra kommunikationsleder gör orten attraktiv för boende. I det öppna odlingslandskapet sker snarast en avveckling och bostadshus rivs när gårdar slås samman.

En levande landsbygd är beroende av att unga vuxna och barnfamiljer kan etablera sig där. Tyvärr har bostadsmarknaden på landsbygden till viss del stagnerat. Det finns några förklaringar till detta:

1. Det saknas en varierad bostadsmarknad, med olika upplåtelseformer, anpassad för olika kategorier av boende.
2. Bankerna är restriktiva med att låna ut pengar till bostadsbyggande på landsbygden.
3. Äldre personer är friska upp i hög ålder och vill bo kvar så länge som möjligt. Generationsväxlingen på bostadsmarknaden påverkas av detta.

Det är framförallt för två grupper som lämpliga bostäder saknas, bostäder för unga vuxna och bostäder för äldre som vill sälja sitt hus men bo kvar på orten.

Bostäder för unga vuxna

Unga vuxna efterfrågar hyresrätter eller bostadsrätter. Bostäder med 2-3 rum kan vara attraktiva för denna kategori. Befolkningspyramidens midja, d.v.s. att 20-30 åringar flyttar från landsbygden kan delvis förklaras av att de flyttar bort från kommunen för att utbilda sig på annan ort. Detta förklarar dock inte hela utflyttningen eftersom motsvarande "midja" inte finns lika uttalad i stadens befolkningspyramid. En annan förklaring till utflyttningen från landsbygden kan vara att det saknas lämpliga bostäder för dem som ännu inte vill köpa hus.

Barnfamiljer

Många barnfamiljer kan tänka sig att bosätta sig på landsbygden. Attraktiva boenden på landsbygden erbjuder det som man inte kan få i staden, t.ex. stora tomter, tillgång till uthus för att kunna starta egna verksamheter, stall och beteshagar, naturnära attraktiva lägen och en lugn och trygg miljö. Med en generationsväxling på bostadsmarknaden frigörs äldre men relativt billiga hus som kan vara attraktiva för unga barnfamiljer.

De familjer som vill bygga eget hus behöver tillgång till byggklara tomter. För att få ett säkrare andrahandvärde och banklån är det en fördel om tomter skapas i attraktiva lägen och i anslutning till lokala centrum. Tomter på rena landsbygden är intressant för dem som önskar bo så.

Seniorboende

Äldre friska som vill lämna sina stora hus men inte lämna orten behöver attraktiva alternativ. Det som kallas seniorboende är vanliga bostäder som är planerade för god tillgänglighet. Hyresrät-

ter och bostadsrätter med 2-3 rum i markplanet är attraktiva för äldre personer. Äldre personer som säljer sitt hus har möjlighet att själva bygga en ny anpassad bostad. För detta behövs mindre tomter för eget byggande i anslutning till lokala centrum.

Det finns två lyckade exempel från Värmland, i Sunnebo och Långsered där lokala initiativ tagits för att bygga seniorbostäder och barnfamiljer har flyttat in i de hus som blivit lediga.

Trygghetsboende 70+

Trygghetsboende är den nya boendeformen för äldre. Det här är bostäder som upplåts med hyresrätt till gruppen 70+. Trygghetsbostäderna ska uppfylla höga krav på tillgänglighet, tillgång till gemensamhetslokaler, servicevärd/-värdinna eller motsvarande och trygghetslarm. Vård och omsorg erbjuds via ordinarie hemtjänst. Behovet av trygghetsboende kommer att öka när antalet äldre blir fler. Trygghetsboende kan med fördel skapas i anslutning till annat seniorboende.

Äldreboende för mer vårdkrävande omsorg kräver större upptagningsområde och är bara aktuellt på de större orterna.

Bostäder för fritidsboende

En fritidsboende bor i fritidshuset i ca 2 mån per år. Fritidshusägare efterfrågar samma saker som lokalbefolkningen och bidrar till att bibehålla serviceutbudet på landsbygden. Vid planering av nybyggnation görs ingen skillnad mellan fritidshus och åretruntbostäder.

Investeringar i fritidsfastigheter svarar för ungefär 10 procent av all turismkonsumtion i Sverige. Den typ av fritidsboende som det framförallt är brist på i kommunen är stugbyar för korttidsuthyrning.

Arbete

På landsbygden finns totalt 5916 förvärsarbetande personer. Arbetstillfällena på landsbygden är 2984 st varav 1700 i privata näringslivet och 1284 i offentlig sektor. Fördelningen mellan anställda och företagare är att 2394 personer är anställda och 590 egna företagare.

Pendling

Pendlingen till och från landsbygden är omfattande.

- 3115 personer, 52 %, pendlar inom kommunen för att arbeta.

- 1448 personer, 24 %, pendlar till en annan kommun för att arbeta.
- 841 av arbetstillfällena på landsbygden upptas av någon som inte bor i Lidköpings kommun.

Utpendlingen till andra kommuner är störst från området Filsbäck, Vinninga och Saleby. Inpendlingen är störst i de västra delarna och flygflottiljen i Sätenäs är starkt bidragande till den inpendlingen.

Företag på landsbygden

Det finns 1754 företag registrerade på landsbygden men alla har inte sin verksamhet där. En del företag är registrerade men har ingen verksamhet alls.

Statistik från SCB 2009	Antal företag	Antal förvärsarbetande	% av antal förvärsarbetande
Jord, skogsbruk, fiske	770	379	13 %
Tillverkning och utvinning	131	427	14 %
Energi och miljö	35	10	
Byggverksamhet	154	310	10 %
Handel	106	89	
Transport	53	160	5 %
Hotell och restauranger	17	7	
Information och kommunikation	22	11	
Kreditinstitut och försäkringsbolag	4	0	
Fastighetsverksamhet	79	17	
Företagstjänster	84	104	3 %
Civila myndigheter och försvaret	6	730	24 %
Utbildning	26	232	8 %
Vård och omsorg	27	321	11 %
Personliga och kulturella tjänster	116	126	4 %
Okänd bransch	113	66	
Totalt	1754	2984	

Tillverkning, byggverksamhet och transport

Tillverkning och utvinning, byggverksamhet och transport har tillsammans för 897 förvärsarbetande vilket motsvarar 29 % av alla förvärsarbetande på landsbygden. Flera av tätorterna och några småorter har en egen fungerande arbetsmarknad inom dessa sektorer t.ex. Järpås, Vinninga och Lovene.

Antal förvärsarbetande per område	Tillverkning och utvinning	Byggverksamhet	Transport	Totalt
Järpås	207	22	26	252
Norra Källand, Källandsö	30	47	18	95
Vinninga, Saleby	63	121	82	266
Örslösa, Tun, Mellby, Lovene	127	123	34	284
Hela landsbygden				897

Inom dessa branscher finns en potential för utveckling av nya arbetstillfällen och nyföretagande genom att erbjuda tillgång till mark och lämpliga lokaler att växa i. Företag som är lämpliga att

etablera på landsbygden är t.ex. service och entreprenadföretag som utför sitt arbete ute hos kunderna och därför är oberoende av var verksamheten finns geografiskt. Företag har behov av en utvecklad infrastruktur, VA, bredband och bra kommunikationer för att kunna etablera sig.

Offentlig sektor

Offentlig sektor står för en ovanligt stor del av arbetstillfällena på landsbygden i Lidköpings kommun. Totalt 43 % av alla arbetstillfällen på landsbygden är i offentlig sektor. Försvaret är den enskilt största arbetsgivaren med 730 anställda d.v.s. 24 % av alla arbetstillfällen. Kommunen är näst störst med 553 arbetstillfällen inom skola och äldreomsorg och står för 19 % av arbetstillfällena. Antal arbetstillfällen inom skola och äldreomsorg är beroende av befolkningens storlek och åldersstruktur. Flottiljen i Sätenäs kommer att finnas kvar men antalet arbetstillfällen kan ändras beroende på försvarspolitiska beslut.

Jord, skogsbruk och fiske

Traditionellt förknippar man landsbygd med lantbruk och skogsbruk. Dessa har sedan länge en utveckling mot större och färre företag med hög mekanisering och det har bidragit till att antalet arbetstillfällen på landsbygden har minskat. Bara 13 % av arbetstillfällena på landsbygden finns nu i lantbruks- och skogsföretag.

Det finns vissa möjligheter till nyföretagande för näringar inom t.ex. nötkött, lamm eller hästuppfödning som kan utvecklas vid sidan av eller i samarbete med det storskaliga jord- och skogsbruket.

Företag där behovet av yta är mindre är t.ex. odling av specialgrödor som grönsaker, växthusodling och biodling. Här finns möjlighet till nyföretagande men i de flesta fall krävs kompletterande verksamheter för att få ihop till en heltidslön. Flera mindre företag med inriktning på lokalproducerade grönsaker kombinerat med besöksmål har startats som Leader-projekt i kommunen.

Några företag finns även inom fiskenäringen. Dessa företag är etablerade sedan många år och antalet arbetstillfällen är få. Utbildningsåtgärder kan behövas för att utveckla näringen t.ex. inom produktutveckling, handel samt fisketurism.

Energi och miljö

I kommunen finns ca 30 vindkraftverk. Vindkraft är ekonomiskt lönsamt att satsa på och en efterfrågad energikälla. Vindförhållandena är goda men riksintresset från försvaret sätter i stort sett stopp för fler etableringar i kommunen. I kommunen finns tre vattenkraftverk: Holmen, Resville och Härjevad.

Biogas produceras centralt vid Kartåsens avfallsanläggning men ännu har ingen satsning skett på landsbygden för att där producera biogas. Bioenergi används i större skala i ett halmeldat värmeverk i Sätenäs medan skogsråvara som ved och flis mest används för enskilt bruk.

Effektiva solceller är på gång och kostnaden går nu snabbt neråt. Markbaserade solenergparker kan komma i en snar framtid.

Besöksnäring, handel och service

Staden har en konkurrenskraftig livsmedelshandel och därför finns bara några få livsmedelsbutiker kvar på landsbygden. Detsamma gäller bensinstationer. Besöksnäringen däremot bidrar till att handel och service finns på fler ställen. Handel, hotell och restaurang står tillsammans för 3 % av arbetstillfällena på landsbygden. Personella och kulturella tjänster står för 4 % av arbetstillfällena. Övrig tjänstesektor står endast för en mycket liten del av arbetstillfällena.

Inom besöksnäringen finns stora möjligheter till nyföretagande genom att starta caféer, kiosker, erbjuda övernattningsmöjligheter, kultur- och friluftaktiviteter, servicetjänster och tjänster till den fritidsboende.

När befolkningen ökar på en ort skapas vissa möjligheter att starta företag inom handel och närservice som servicebutiker och hushållsnära tjänster. Hemtjänsten behöver ha tillgång till en lokal livsmedelsbutik för att kunna utföra sin inköpservice.

Grön omsorg

Ett framtida verksamhetsområde för företagande på landsbygden är det som kan kallas "grön omsorg" eller "grön integration". Lantbruk och likande företag kan komplettera sin verksamhet med att sälja tjänster till offentlig sektor som t.ex. daglig verksamhet för funktionsnedsatta, grön rehabilitering eller integration och mötesplatsverksamhet för äldre. Detta har provats med stor framgång i Norge där 20 % av lantbruksföretagens intäkter kommer från denna typ av verksamhet. Likande projekt finns i Värmland och några få även i Skaraborg. Vård & Omsorg har redan identifierat ett behov av att skapa fler mötesplatser för äldre på landsbygden.

Förskola och skola

Satsning på bra kommunal service är en faktor som ökar en Orts attraktivitet och ger fler invånare.

Skolan är viktig som samhällsbärande på landsbygden och en nyckelfunktion för att få barnfamiljer att flytta in på orten. Finns det ingen skola så minskar attraktionskraften för bygden. För barnens trygghet bör förskolan och skolan ha samma upptagningsområde så att barnen inte behöver byta sitt sociala sammanhang. En förskola och skola med bra kvalitet och en bra skolbusstrafik behövs för att skapa en levande landsbygd.

För att kunna upprätthålla en kvalitativt bra skola krävs ett större elevunderlag än de flesta mindre orter har. En liten skola kräver mer resurser per elev för att upprätthålla samma kvalitet som en stor skola. En skola med >120 elever kan upprätthålla kvaliteten utan extra ekonomiska tillskott. Därför har landsbygdens skolor koncentrerats till sex orter som var och en har ett lite större upptagningsområde.

Ort	Antal elever i skolan årskurs 0-6, ht 2011	Antal elever i skolan årskurs 0-6, Prognos 2016	Övrig verksamhet	Kommentar
Filsbäck	-		Förskola	Hör till Vinninga skola
Norra Härene	-		Förskola	Hör till Saleby skola
Järpås	84	≈ 100	Förskola, Fritidshem, Fritidsgård	
Otterstad	85	≈ 80	Förskola, Fritidshem	
Saleby	98	≈ 80	Förskola, Fritidshem	
Tun	69	≈ 70	Förskola, Fritidshem, Fritidsgård	Förskolan ligger i en egen byggnad skild från skolan
Vinninga	221	≈ 240	Förskola, Fritidshem, Fritidsgård	Förskolan ligger i en egen byggnad skild från skolan
Örslösa	117	≈ 130	Förskola, Fritidshem	

Barnantalet har minskat på landsbygden men prognosen för de närmaste åren är mer stabil. Skolorna är i grunden dimensionerade för ca 150 elever. När elevantalet har minskat har utrymmet utnyttjats för förskola istället. Numera finns förskola i anslutning till skolan på de flesta orter och antalet dagbarnvårdare har minskat eftersom många föräldrar väljer förskolan.

Det är framförallt i Tun och Otterstad som elevantalet minskat, men även i Saleby och Järpås. Örslösa har en mer stabil utveckling. Utvecklingen i Vinninga utgör ett undantag för där ökar barnantalet, förskolan byggs ut och även skolan börjar bli trångbodd.

Fritidshem för barn årskurs 0-6 finns på alla skolor. Fritidshem är till för barn som behöver tillsyn före och efter skolan och utnyttjas framförallt av barn i årskurs 0-3. Fritidsgård på kvällen är en extra service som kommunen erbjuder barn i årskurs 4-6 i Vinninga, Järpås och Tun.

Det är fritt val av skola i hela kommunen. Däremot är skolornas upptagningsområde och den tillhörande skolbusstrafiken styrt till respektive skola. Till och från förskola och fritidshem får föräldrarna själva ordna transporten. Detta gör att skolor som ligger resmässigt bra till har lättare att få fler elever.

Barn & Skolas planer inför framtiden

Det finns inga planer på att ändra antalet skolor på landsbygden.

Skolskjutsarnas upptagningsområden kan komma att ändras för att hålla upp elevantalet på de minsta skolorna.

Äldreomsorg

Trygg äldreomsorg är viktigt både för de äldre och för deras anhöriga. De äldre vill bo kvar hemma så länge som möjligt. För att klara detta behövs service och lämpliga bostäder. För de som inte kan bo kvar hemma längre finns äldreboenden för mer vårdkrävande äldreomsorg.

Verksamheten inom Vård & Omsorg på landsbygden delas nu upp i 4 geografiska områden för att det ska vara lätt att nå äldreomsorgen oavsett var man bor. Dessa omsorgsområden utgår från Vinninga, Järpås, Örslösa och Tolsjö. På dessa orter planeras också mötesplatser för äldre.

Vård & Omsorg gör ett hembesök hos alla 75-åringar för att informera om möjligheter till hjälp och stöd. Hjälp med yttre hemtjänst t.ex. snöskottning kan avropas från 75 års ålder. Från 80 års ålder kan man avropa servicetjänster 8 timmar per månad utan biståndsbedömning, t.ex. hjälp med städning. Behöver man mer hjälp t.ex. med mat och inköp görs en biståndsbedömning. På landsbygden har samarbete inletts mellan hemvården och regionens hemsjukvård.

För äldre finns i dag äldreboenden och pensionärlägenheter. Pensionärlägenheterna byggs efterhand om till trygghetsboende. Marklägenheter lämpliga för seniorboende finns i privat regi i Vinninga.

Ort	Kommunala boenden	Privata boenden	Kommentar
Järpås	Björkhaga äldreboende. Trygghetsboende 10 st.		Delar av äldreboendet planeras att byggas om till trygghetsboende.
Tolsjö	Tolsjöhemmet äldreboende. Pensionärlägenheter 13 st.		
Tun	Pensionärlägenheter 8 st		Dagscentralen rustas upp. Den är en mötesplats för de äldre.
Vinninga	Bäckliden äldreboende	Marklägenheter lämpliga som seniorboenden	
Örslösa	Lugnet äldreboende. Pensionärlägenheter 12 st.		

Antalet äldre ökar

Äldreomsorgen står inför en stor omvandling till följd av att andelen äldre i befolkningen ökar samtidigt som de äldre blir allt friskare. Under de närmste 20 åren kommer gruppen över 65 år att öka med ca 3000 personer och gruppen över 80 år med ca 1300 personer i kommunen.

Antal i respektive åldergrupp och år	2011	2020	2030
Över 65 år	7493	9155	10413
Över 80 år	2200	2400	3500

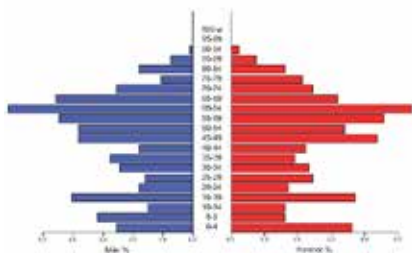
Det är framförallt i Järpås och Vinninga som antalet äldre över 80 år kommer att öka mest.

För att möta förändringen behöver lämpliga bostäder byggas. Det som behövs är seniorboende med olika upplåtelseformer och hyreslägenheter för trygghetsboende. Bostäderna ska vara utformade utifrån äldres behov av tillgänglighet så att de äldre kan bo kvar livet ut.

En utredning är på gång inom Vård & Omsorg för att mer exakt för varje område bedöma behov av trygghetsboende och äldreboende på landsbygden. Eftersom de äldre är friskare ökar troligen inte efterfrågan på traditionella äldreboenden i Vård & Omsorgs regi.

I vissa områden visar befolkningspyramiden tydligt vilken utveckling som väntas. I nedanstående bild från Kållandsö syns den stora gruppen 60-65 åringar som kommer att efterfråga seniorbostäder när de är 70-75 år och trygghetsboenden när de börjar passera 80-års ålder. På Kållandsö finns varken seniorbostäder eller trygghetsboenden i dag.

Befolkningsutveckling på Kållandsö:

Vård & Omsorgs planer inför framtiden

För att renodla Vård & Omsorgs verksamhet utreds om AB Bostäder kan ta över ansvaret för kommunens pensionärsbostäder och trygghetsboenden. Det är bara äldreboendena som blir kvar i Vård & Omsorgs regi.

I Vård & Omsorgs planer för framtiden ingår att på landsbygden skapa mötesplatser för äldre med tillgång till förebyggande verksamhet, information, servicetjänster, dagverksamheter och olika former av avlösning. De äldreboenden som finns kommer att utvecklas till sådana mötesplatser och där kommer hemvården ha sin bas. Även på flera mindre orter kan liknande mötesplatser ska-

pas. Äldre ska kunna erbjudas rehabilitering på hemmaplan. Det finns även planer på att skapa ambulerande mötesplatser t.ex. i anslutning till bokbussens turer.

Frivilliga insatser av och för äldre är ovärderliga för att stärka de sociala banden i närsamhället och motverka ensamhet. Den frivilligverksamhet som finns inom Vård & Omsorg kopplas till mötesplatserna för äldre och kommer att behöva utvecklas med utökade möjligheter till sysselsättning på frivillig bas.

Övrig kommunal service

Kultur och fritid

Biblioteksfilialer finns i Järpås, Vinninga och Tun och verksamheten där innehåller även sagostunder, andra barnarrangemang, programverksamhet och litteraturcirklar. Biblioteken är en lokal kulturarena på dessa orter. Lidköpings kommun har som enda kommun i Skaraborg en bokbuss som besöker ett 30-tal platser. Via nätet finns bibliotekstjänster tillgängliga dygnet runt.

Ett samarbete mellan Sockerbrukets ungdomsverksamhet och de lokala fritidsgårdarna har inletts. Samskolan har koncentrerats till Framnäs och istället anordnas gratis buss dit från landsbygden.

Bygdegårdar och hembygdsgårdar är mötesplatser på landsbygden och kommunen ger bidrag till investeringar. Bygdegårdar, hembygdsgårdar och olika föreningar får även stöd från Kultur & Fritid när det gäller att bredda kulturutbudet. Genom anslaget "bidrag för viss aktivitet" ges förutsättningar till ett varierat utbud av dans, musik, teater och föreläsningar etc även på landsbygden. Hembygdsgårdarna får även stöd från Vänermuseet och kommunbidrag till sina samlingar och renovering av sina kulturbyggnader. I samverkan med Vänermuseet anordnas ett årligt "museirally" till landsbygdens museer.

Inom Kultur i skolan-verksamheten programläggs terminsvis ett varierat utbud av scenkonst som förläggs i Tun, Örslösa, Råda, Järpås, Saleby och Vinninga så att eleverna på landsbygdsskolorna ska kunna integrera begreppet kultur i sin vardag och lärandet. Vi ger även möjlighet för dessa elever att bussas in till centralorten för att ta del av föreställningar i en scenlokal.

Idrottsplaner och upplysta motionsspår finns på flera orter. De flesta ägs och drivs i föreningsregi med visst bidrag från kommunen. Skolornas gymnastiksalarna kan hyras för motionsaktiviteter. Kommunala badplatser finns på några orter.

Kultur och Fritid kommer i framtiden att koncentrera sitt stöd på landsbygden till verksamheter för barn och unga. Men de senaste årens satsningar på stora arenor och kommande satsningar på andra större kultur- och idrottsanläggningar kommer att koncentreras till staden. För att dessa ska bli tillgängliga på lika villkor för barn och unga på landsbygden krävs en satsning på kommunikationer.

tivt med närhet till naturområde och orten ligger nära väg 184 där kommunikationerna är goda. Orten är utvecklingsbar som bostadsort. Om en cykelväg byggs till busshållplatsen och cykeltunneln vid Vinninga ökar ortens attraktionskraft ytterligare.

Hovby

Hovby är en kyrkby med mindre än 50 invånare och utspridd bebyggelse. I Hovby församling ingår Majåker som är en del av Lidköpings stad. Avstånd till Lidköping är 8 km och det tar 13 min att åka med bil. På orten finns ett VVS-företag, Hovby flygfält och ett café med konstutställning. Om en cykelväg byggs till Majåker kan Hovby utvecklas som en intressant bostadsort.

Hyllingsund

Hyllingsund är ett nytt detaljplanerat område med byggklara tomter för den som önskar ett sjönära lantligt boende året runt eller som fritidshus. Avstånd till Lidköping är 14 km och det tar 20 min att åka med bil. Hyllingsund har inga arbetsplatser. Vattenförening och bredband finns. Läget är attraktivt med närhet till vattnet och en småbåtshamn.

Häggesled

Häggesled är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 19 km och det tar 22 min att åka med bil. Häggesled har en bygdegård. Vattenförening och bredband finns framme. Häggesled är utvecklingsbar i mindre skala.

Härjevad

Härjevad är en kyrkby med utspridd bebyggelse och en bygdegård. Avstånd till Lidköping är 20 km och det tar 24 min att åka med bil. VA-förening finns och bredband är på gång. I området finns en kraftstation.

Järpås

Järpås är en tätort med 794 invånare och har en fördjupad översiktsplan med flera lediga tomter. AB Bostäder har lägenheter i Järpås. Orten har en egen arbetsmarknad med flera industrier och orten har betydelse för materialförsörjningen genom berg-, sand- och grustäkterna i området. Avstånd till Lidköping är 20 km och det tar 19 min att åka med bil. I Järpås finns en station vid Kinnekullebanan och väg 187 mellan Lidköping och Vara passerar genom Järpås.

I Järpås finns en förskola och en skola med 84 elever. Det finns även ett fritidshem och en fritidsgård med aktiviteter på kvällen för barn i årskurs 4-6. Elevunderlaget till skolan har minskat men är nu på väg att stabiliseras.

I Järpås finns ett äldreboende, Björkhaga. Det kommer att minskas till 37 platser och man planerar att bygga om en del av äldreboendet till 10 lägenheter i Trygghetsboende. Biblioteksfilial finns i anslutning till äldreboendet. Detta är en av de orter där antalet äldre invånare ökar allra mest. En mötesplats planeras för de äldre med tillgång till förebyggande verksamhet, servering och en bas för hemvården i anslutning till äldreboendet.

Järpås är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp. Bredband finns framme och en station för källsortering. Kommunen äger och driver en pelletsvärmeanläggning som värmer upp skola och äldreboende. Anläggningen är inte planerad för att vara en närvärmeanläggning.

Närservice finns genom en livsmedelsbutik, matservering, café, post och några andra mindre butiker. En bensinstation finns men den kommer troligen att läggas ner. För fritids- och föreningslivet finns bygdegård, kyrka, friluftsbad i Järpås badsjö, ett upplyst motionsspår och en fotbollsplan. En spontanidrottsplats med multisportmöjligheter har också anlagts.

Det finns naturområden nära Järpås och den lokala arbetsmarknaden, närservicen och de goda kommunikationerna gör Järpås till en utvecklingsbar ort. Om direkttågen till Göteborg i framtiden kan ha ett stopp i Järpås blir orten ännu mer attraktiv som pendlingsort.

Karaby

Karaby är en kyrkby med utspridd bebyggelse och mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 30 km och det tar 30 min att åka med bil. Det finns ett församlingshem och en bygdegård. Karaby ligger nära Vänerstranden men närheten till Såtenäs gör att området kan vara bullerstört.

Kvarnbacken, Botten

Kvarnbacken och Botten ligger nära varandra. Kvarnbacken räknas som en småort i befolkningsstatistiken med 58 invånare. Båda orterna ingår i ett utvecklingsbart område upp mot Öboängen och Ullersundet. Avstånd från Kvarnbacken till Lidköping är 13 km och det tar 17 min att åka med bil. Vattenförening och bredband finns. Området är inte planlagt men är utvecklingsbart som bostadsort.

Kållands-Åsaka

Kållands-Åsaka är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 10 km och det tar 15 min att åka med bil. Kållands-Åsaka är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp och bredband finns framme. På orten finns några företag inom byggbranschen och livsmedel. På orten finns ett aktivitetscenter för spontanidrott som utvecklats till ett viktigt besöksmål. Närheten till riksväg 44 och Kinnekullebanan ger orten bra kommunikationer. Kållands-Åsaka är utvecklingsbar i mindre skala.

Källstorp

Källstorp är ett utvecklingsbart område med fritidbebyggelse och även åretruntboende. Avstånd till Lidköping är 16 km och det tar 20 min att åka med bil. Källstorp har vattenförening och bredband. Området ligger nära naturområde och Vänerstranden och är utvecklingsbart som bostadsort och för fritidsboende.

Lavad

Lavad är en kyrkby med mindre än 50 invånare och utspridd bebyggelse. Avståndet till Lidköping är 19 km och det tar 20 min att åka med bil. Det finns en bygdegård i Lavad. Vattenförening och bredband finns. Lavad ligger nära naturområde och längs riksväg 44 vilket gör området utvecklingsbart för boende.

Lindärva, Östermalm

Kyrkbyn Lindärva och småorten Östermalm har 51 invånare enligt SCB:s statistik. Orten ligger nära Vinninga. Avståndet till Lidköping är 10 km och det tar 11 min att åka med bil. Lindärva är verksamhetsområde VA. Det är utvecklingsbart som bostadsort genom närheten till naturområden, till Vinninga och till väg 184 där kommunikationerna är goda.

Lovene

Lovene är en småort med 126 invånare. Lovene är planlagt område och fler tomter för bostadsbyggande planeras. Avstånd till Lidköping är 10 km och det tar 13 min att åka med bil. I Lovene finns en station vid Kinnekullebanan. Lovene är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp. Bredband och källsortering finns. Orten har en fotbollsplan. Det finns några större företag på orten inom snickeri och mekanisk industri.

Närheten till Lidköping och möjligheterna till tågpendling är positivt. Lovene ligger mitt i odlingslandskapet och saknar naturliga strövmråden och det minskar ortens attraktionskraft. Genom att knyta ihop Lovene med Gillstad och Mellby kan attraktiviteten i området öka.

Marbogården

Marbogården är en småort med 81 invånare både året runt och fritidsboende. Marbogården har planprogram och viss detaljplan. Avstånd till Lidköping är 18 km och det tar 21 min att åka med bil. Marbogården har egen vattenförening och ett eget avlopp med tillhörande avloppsreningsverk. Området ligger nära naturområde och Vänerstranden och är utvecklingsbart som bostadsort och för fritidsboende.

Mellby

Mellby är en småort med 105 invånare. Mellby består av tre sammanhängande byar och har en fördjupad översiktsplan men det finns behov av att göra en revidering av den. Avstånd till Lidköping är 10 km och det tar 14 min att åka med bil. Mellby är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp och bredband finns framme. Det finns några större företag inom byggnadsbranschen. I Mellby finns kyrka och bygdegård, station för källsortering, ett upplyst motionsspår och en fotbollsplan. Det finns även B&B för turister.

Orten är utvecklingsbar som bostadsort. Mellby har möjligheter att utvecklas som besöksmål för sin unika bymiljö.

Norra Härene

Norra Härene är en småort med 140 invånare. Avstånd till Lidköping är 9 km och det tar 11 min att åka med bil. I Norra Härene finns en förskola som är kopplad till skolan i Saleby. Inom Vård & Omsorg finns ett boende för funktionsnedsatta och preliminära planer på att bygga trygghetsboende och skapa en mötesplats för äldre med tillgång till förebyggande verksamhet. Norra Härene är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp. Bredband är på gång.

Det finns kyrka, församlingshem, bygdegård, hembygdsgård, fotbollsplan och boulebana i Norra Härene. I området finns företag och intressanta besöksmål som gårdsbutiker och B&B.

Norra Härene är detaljplanerad och orten är utvecklingsbar som bostadsort. Om en cykelväg byggs till Majåker blir orten ännu mer attraktiv som bostadsort.

Norra Kedum

Norra Kedum är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 19 km och det tar 22 min att åka med bil. Norra Kedum ligger nära vägen mellan Lidköping och Tun. Orten har vattenförening och bredband. Norra Kedum är utvecklingsbar som bostadsort i mindre skala.

Otterstad

Otterstad är en småort med 168 invånare och centralort på Kållandsö. Otterstad har en fördjupad översiktsplan med lediga tomter och orten har utvecklingspotential både som bostadsort och lokalt centrum på Kållandsö. Avstånd till Lidköping är 21 km och det tar 25 min att åka med bil.

Otterstad har förskola och en skola med 85 elever. Fritidshem finns på skolan. Elevantalet är vikande och upptagningsområdet till skolan har utökats så den täcker in även delar av Norra Kålland. Vård & Omsorg har planer på att skapa en mötesplats för äldre i Otterstad. Otterstad är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp och vattenverk finns vid Läckö. Bredband finns framme. I Otterstad finns ett upplyst motionsspår. Friluftsbad finns vid Läckö slott.

I Otterstad finns kyrka, församlingshem och hembygdsgård och även en kyrka i Marie Kapell. Kållandsö med Läckö slott är Lidköpings största turismål. Gästhamn, restaurang, café, kiosk, friluftsbad finns vid Läckö slott. En större turistsatsning är på gång bland annat med vandringsleder. Golfbana, fotbollsplan, campingplatser och olika boende för besökare finns i området.

Det finns preliminära planer på att bygga trygghetsboende i Otterstad. Med fler äldre personer behöver fler seniorbostäder och trygghetsboenden byggas. En gång- och cykelväg är planerad från Lidköping och ut till Läckö där den första etappen byggs till Tolsjö. Otterstad är utvecklingsbart som lokalt centrum för hela Kållandsö.

Rackeby

Rackeby är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 13 km och det tar 18 min att åka med bil. I Rackeby finns kyrka och bygdegård och vid Degeberg finns en fotbollsplan. Vattenförening och bredband finns framme. Rackeby ligger nära naturområde och är utvecklingsbar som bostadsort i mindre skala.

Saleby

Saleby är en tätort och detaljplanerat område med 237 invånare. På orten finns några större företag inom mekanisk industri och transport. Avstånd till Lidköping är 15 km och det tar 21 min att åka med bil. Saleby är en av de orter som har den största utpendlingen till arbete i andra kommuner.

Saleby har en förskola och skola med 98 elever. Elevunderlaget till skolan har minskat men är nu på väg att stabiliseras. Vård & Omvårdnad har preliminära planer på att bygga trygghetsboende och skapa en mötesplats för äldre i Saleby. AB Bostäder har lägenheter i Saleby.

Saleby är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp och bredband är på gång. Station för källsortering finns. Kommunen äger och driver en pelletsvärmeanläggning som värmer upp skolan och en privatbostad. Anläggningen är inte planerad för att vara en närvärmeanläggning. I Saleby finns kyrka, församlingshem, hembygdsgård, bygdegård och en fotbollsplan.

Orten har utvecklingspotential som bostadsort men den rika förekomsten av fornlämningar utgör ett hinder för byggande. Saleby har möjligheter att utvecklas som besöksmål tillsammans med Resville kvarn.

Skalunda

Skalunda är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 13 km och det tar 20 min att åka med bil. Bredband och vattenförening finns. Skalunda är attraktivt och ligger nära naturområde och Vänerstranden. Kommunalt friluftsbad finns i Sandviken. Skalunda är utvecklingsbar som bostadsort och för fritidsboende i mindre skala.

Skaven, Olof Hanstorp

Fritidsområdet Skaven med småorten Olof Hanstorp är ett natur-

nära område längs Vänerkusten. Avstånd till Lidköping är 27 km och det tar 34 min att åka med bil. Området är utvecklingsbart som bostadsort men restiden och det sjönära läget gör att denna ort kanske framförallt är intressant för fritidsboende. VA-förening och bredband planeras till 2013.

Spiken, Torp

Spiken är en småort med 84 invånare. Spiken går under namnet Spiken-Torp i befolkningsräkningen. Orten har en fördjupad översiktsplan men det behövs en ny fördjupad översiktsplan för hela Kållandsö. Avstånd till Lidköping är 26 km och det tar 33 min att åka med bil. Spiken är en levande fiskehamn med småbåtshamn och gästhamnservice. Restaurang, café och försäljning finns i Spiken.

Spiken är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp. I Spiken finns ett kommunalt avloppsreningsverk. Bredband planeras till 2013.

Spiken är ett attraktivt område och har utvecklingspotential både som bostadsort och för fritidsboende. Tillsammans med Läckö Slott utgör orten kommunens viktigaste turistmål.

Storeberg

Storeberg är ett utvecklingsbart område med fritidsbebyggelse, småbåtshamn och café. Avstånd till Lidköping är 23 km och det tar 25 min att åka med bil. Storeberg har utvecklingspotential som besöksmål och som bostadsort i mindre skala.

Strö

Strö är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Strö ligger attraktivt nära naturområde och Vänerstränder. Avstånd till Lidköping är 14 km och det tar 25 min att åka med bil. Strö har en vattenförening och bredband finns framme. I området finns en småbåtshamn. Strö har utvecklingsmöjligheter som besöksmål tillsammans med herrgårdarna Lindholmen och Stola och vandringslederna på Spårön. Strö saknar bra kommunikationer men har utvecklingsmöjligheter som bostadsort i mindre skala och för fritidsboende.

Sunnersberg

Sunnersberg är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 10 km och det tar 16 min att åka med bil. Sunnersberg har församlingshem med pilgrimsgård. Vattenförening och bredband finns. Sunnersberg ligger nära Tolsjö och är utvecklingsbart som bostadsort i mindre skala.

Svalnäs

Svalnäs är ett utvecklingsbart område med fritidsbebyggelse och kommunens största badstrand. Avstånd till Lidköping är 17 km och det tar 24 min att åka med bil. En vattenförening är på gång till 2013. Svalnäs är ett fritidsområde som har utvecklingsmöjligheter som bostadsort i mindre skala och framförallt för fritidsboende och som turistmål.

Såtenäs

Såtenäs är en småort med 137 invånare. Såtenäs tillhör flygflottillen och de boende har anknötning till den. Såtenäs är Lidköpings kommuns största arbetsplats. Avstånd till Lidköping är 33 km och det tar 34 min att åka med bil. De västra delarna av kommunen har den största inpendlingen av arbetskraft från andra vilket kan förklaras av inpendling till arbete på Såtenäs.

I Såtenäs har försvaret ett eget vatten och avloppsverk som även servar kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp i Tun. Bredband finns framme.

En ny fördjupad översiktsplan ska tas fram för Tun och Såtenäs. Såtenäs kan inte utvecklas som bostadsort p.g.a. bullernivåerna och de restriktioner flyget sätter upp. Utvecklingen av arbetstillfällena är beroende av beslut inom försvarsmakten.

Sävare

Sävare är en kyrkby med färre än 50 invånare nära Vinninga. Avstånd till Lidköping är 11 km och det tar 16 min att åka med bil. Sävare har en vattenförening och ingår i kommunens verksamhetsområde för avlopp. Bredband planeras till 2013. Sävare är utvecklingsbar som bostadsort.

Söne

Söne är en kyrkby med mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 16 km och det tar 20 min att åka med bil. Vattenförening och bredband finns. Söne är attraktivt med närhet till naturområden och friluftsbad i Svalnäs. Söne är utvecklingsbar som bostadsort i mindre skala.

Tolsjö

Tolsjö är en småort med 126 invånare. Det finns vissa planer för Tolsjö, men ingen heltäckande detaljplan. Avstånd till Lidköping är 9 km och det tar 13 min att åka med bil. En gång- och cykelväg är planerad från staden och ut till Läckö där den första etappen byggs till Tolsjö. En bygdegård finns också.

Tolsjö har ett kommunalt äldreboende, Tolsjöhemmet. I Tolsjö finns även 13 pensionärslägenheter som kommer att byggas om till Trygghetsboende. En mötesplats för äldre med tillgång till förebyggande verksamhet, servering, bas för hemvården kommer att placeras i anslutning till äldreboendet. Tolsjö är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp och det finns även vattenföreningar i området. Bredband finns framme.

Med fler äldre personer behöver fler seniorbostäder och trygghetsboenden byggas bland annat för att täcka in behovet från stadens norra delar. När gång- och cykelvägen till Lidköping är klar så ökar den attraktionskraften för orten. Tolsjö med sin närhet till Lidköping och bra kommunikationer har utvecklingspotential som bostadsort.

Tranum

Tranum är en småort med 88 invånare. Avstånd till Lidköping är 21 km och det tar 23 min att åka med bil. Vattenförening och bred-

band finns. Tranum har en kyrka och bygdegård. Det finns några företag på orten inom snickeri och bilvård. Orten har välbevarad bebyggelse och kan utvecklas som bostadsort i mindre skala.

Trässberg

Trässberg är en kyrkby med utspridd bebyggelse och mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 13 km och det tar 18 min att åka med bil. Vattenförening finns, avloppsförening är på gång till 2013 och bredband är på gång. Det finns några företag inom industri och byggbranschen. Trässberg har kyrka, bygdegård och fotbollsplan. Trässberg saknar naturområden i närheten.

Tun

Tun är en tätort med 182 invånare. Avstånd till Lidköping är 28 km och det tar 28 min att åka med bil. Närheten till Såtenäs gör att kommunens största arbetsplats finns i området.

I Tun finns förskola och en skola med 69 elever, fritidshem och fritidsgård. I Tun finns 8 pensionärslägenheter som kommer att byggas om till trygghetsboende. Den dagcentral för äldre som finns ska rustas. Den är en mötesplats för äldre i området och dagvårdens personal finns i samma byggnad. Dagcentralen utnyttjas även av föreningarna på orten. AB Bostäder har lägenheter i Tun

Tun är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp. Detta sköts genom samverkan med försvarets vatten- och avloppsanläggning i Såtenäs. Bredband finns framme. Kommunen äger och driver en pelletsvärmeanläggning som värmer upp skola, serviceboende och AB Bostäders hus samt en privatbostad. Anläggningen är inte planerad för att vara en närvärmeanläggning. En station för källsortering finns.

I Tun finns en kyrka och församlingshem, en biblioteksfilial, fotbollsplan och tennisbanor, ett upplyst motionsspår, hembygdegård, kulturstig, skolmuseum och intressanta fornminnen. En livsmedelsbutik med postkontor finns och en tankstation är på gång.

En ny fördjupad översiktsplan ska tas fram för Tun och Såtenäs. Tun har i nuläget svårt att utvecklas som bostadsort p.g.a. bullerstörningarna från flyget. I Tun finns många sevärheter och orten kan utvecklas som intressant besöksmål.

Tådene

Tådene är en kyrkby med färre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 22 km och det tar 24 min att åka med bil. Tådene har vattenförening och en bygdegård. Tådene har tillsammans med Storeberg möjligheter att utvecklas som bostadsort och besöksmål.

Uvered

Uvered är en kyrkby med utspridd bebyggelse och färre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 23 km och det tar 28 min att åka med bil. Uvered ligger i odlingslandskapet, har nära till Lidans dalgångar men saknar andra naturområden i närheten.

Vinninga

Vinninga har 1007 invånare och är den största tätorten utanför Lidköping och har en fördjupad översiktsplan. Vinninga är en av de orter där antalet äldre kommer att öka allra mest. Vinninga har en egen arbetsmarknad med flera större företag inom snickeri, byggbranschen och mekanisk industri.

Avstånd till Lidköping är 10 km och det tar 13 min att åka med bil. Vinninga är en av de orter som har den största utpendlingen till arbete i andra kommuner. Det finns en pendlingsparkering och bra bussförbindelser till Lidköping, Skara och Skövde. På längre sikt finns även planer på en cykelväg mellan Vinninga och Filsbäck.

I Vinninga finns en förskola och en skola med 221 elever, fritidshem och fritidsgård. Elevunderlaget till skolan ökar. Förskolan byggs ut nu och även skolan börjar bli trångbodd. I Vinninga finns ett äldreboende, Bäckliden. I Vinninga finns redan i dag vanliga bra marklägenheter som kan fungera som seniorboende. En mötesplats för äldre med tillgång till förebyggande verksamhet, servering, bas för hemvården planeras i anslutning till äldreboendet. I Vinninga finns en biblioteksfilial, en idrottsplats och ett upplyst motionsspår. AB Bostäder har lägenheter i Vinninga.

Vinninga är ett av VA:s verksamhetsområden för vatten och avlopp. Vinninga har en egen elförening. Bredband finns framme. Kommunen äger och driver en pelletsvärmeanläggning som värmer upp skola och äldreboende samt några privatbostäder och en företagslokal. Anläggningen är inte planerad för att vara en närvärmeanläggning. Station för källsortering finns.

I Vinninga finns en livsmedelsbutik, matservering, post och benstation.

Vinninga är en ort på frammarsch, orten har utvecklats och har fortsatt utvecklingspotential som bostadsort speciellt med tanke på det bra läget för pendling. En cykelväg till Filsbäck och Lidköping skulle öka ortens attraktionskraft.

Väla

Väla är en kyrkby med utspridd bebyggelse och mindre än 50 invånare. Avstånd till Lidköping är 15 km och det tar 18 min att åka med bil. Bredband finns framme. Väla ligger attraktivt nära naturområden och inte långt från riksväg 44 och kan utvecklas som boendeort i mindre skala.

Öboängen

Öboängen och hela området längs Ullersundet är ett utvecklingsbart område. I området finns småbåtshamnar med caféer och vid Djurgårdsudde finns gästhamnsservice. Vattenförening och bredband finns och avloppsförening är på gång till 2013. Området är inte planlagt område men har en potential som attraktiv bostadsort för sjönära boende. Området längs kusterna har utvecklingspotential för fritidsboende och som besöksmål.

Örslösa

Örslösa är en tätort med 299 invånare. Örslösa har en fördjupad översiktsplan. Avstånd till Lidköping är 12 km och det tar 15 min att åka med bil. Örslösa ligger längs vägen mellan Lidköping och Tun med bra kollektivtrafik.

I Örslösa finns förskola och en skola med 117 elever och fritidshem. Elevunderlaget är relativt stabilt. I Örslösa finns ett äldreboende, Lugnet. Vid äldreboendet finns 12 pensionärlägenheter som kommer att byggas om till Trygghetsboende. En mötesplats för äldre med tillgång till förebyggande verksamhet, servering, bas för hemvården planeras i anslutning till äldreboendet. En fotbollsplan finns och AB Bostäder har lägenheter i Örslösa.

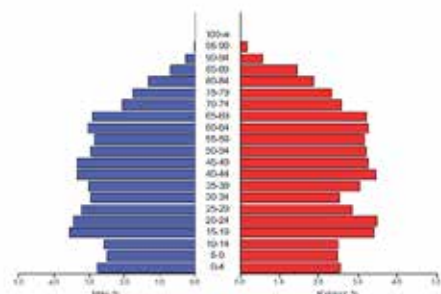
Örslösa ingår i kommunalt verksamhetsområde VA och bredband finns framme. Kommunen äger och driver en pelletsvärmeanläggning som värmer upp skola och äldreboende. Anläggningen är inte planerad för att vara en närvärmeanläggning.

Örslösa ligger nära Lidköping och nära naturområden och kan utvecklas med mer bostadsbyggande. Det finns önskemål om att bygga en cykelväg till Örslösa och det kan öka ortens attraktivitet.

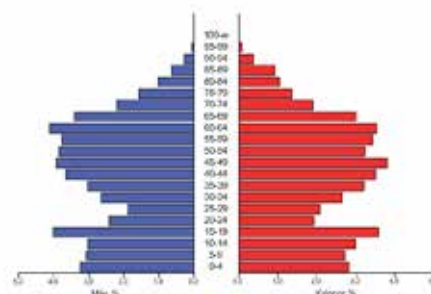
Bilaga 3: Befolkningsfördelning

Några intressanta jämförelser mellan befolkningsutvecklingen i några områden.

Lidköpings stad

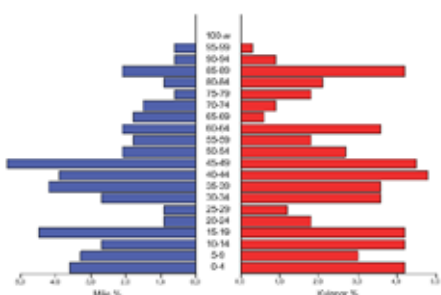

Landsbygden

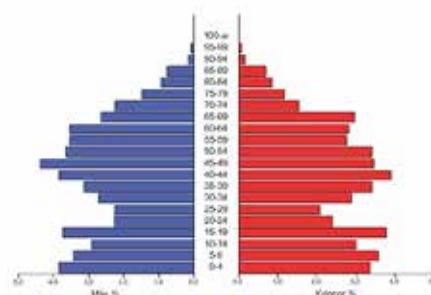

Jämför man landsbygdens och stadens befolkning så har staden en stabilare befolkningsutveckling. Den minskning som sker i åldern 20-30 år på landsbygden syns inte i staden. Flyttar de unga vuxna från landsbygden för att studera eller flyttar de för att det saknas lämpliga bostäder på landsbygden? Jämförelsen visar också att många äldre lämnar landsbygden.

Örslösa by

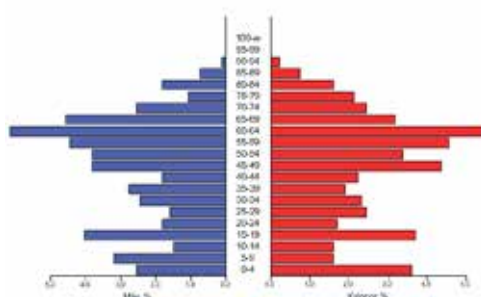

Hela Örslösabygden

I jämförelsen mellan Örslösa by och hela bygden ser man att variationen mellan årsklasser är större på en mindre ort medan det för hela bygden är en jämnare utveckling. Underlaget till skolan blir stabilare om upptagningsområdet är lite större. Det syns också när villaområdena etablerats i byn och att de äldre flyttar in till äldreboendet.

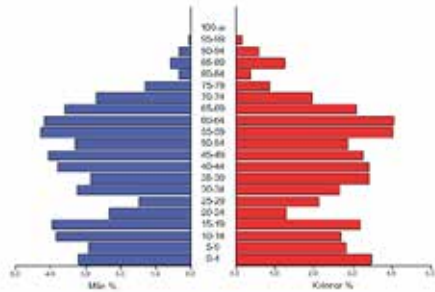
Kållandsö

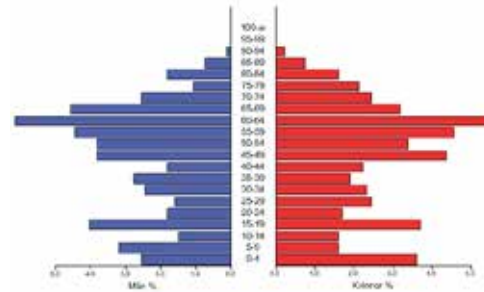
I befolkningspyramiden för Kållandsö syns tydligt hur efterfrågan på seniorboenden och trygghetsboenden kommer att öka inom 5-15 år när den stora gruppen 60-64 åringar blivit äldre.

Jämförelser mellan olika geografiska områden.

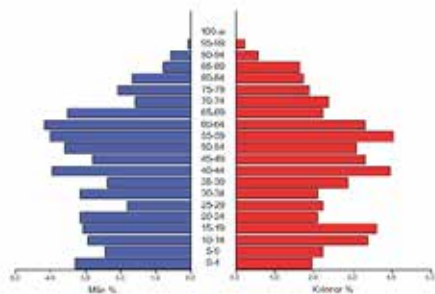
Norra Kålland, 1814 invånare

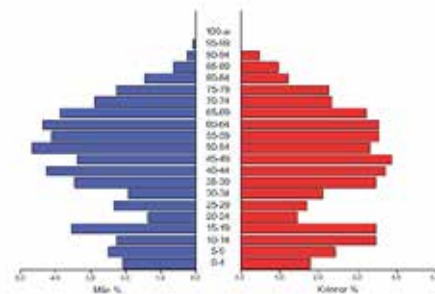
Kållandsö, 950 invånare

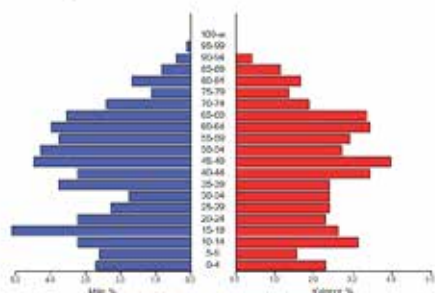
Järpåsbygden, 1358 invånare

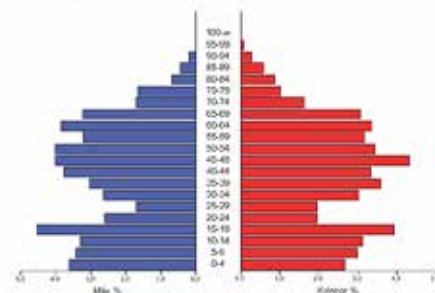
Tunbygden, 1235 invånare

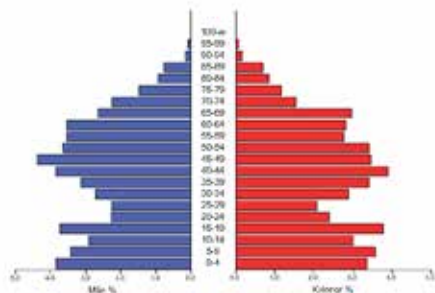
Salebybygden, 941 invånare

Vinningbygden, 2766 invånare

Örslösbygden, 2451 invånare

Lidköpings kommun

531 88 Lidköping vid Vänern

Telefon: 0510 - 77 00 00

Fax: 0510 - 77 03 40

Besöksadress: Skaragatan 8

Internet: www.lidkoping.se